

מסורת הש"ס

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נג.

עין משפט
גד מצוה

א) וכלה ג' ושי"ג;
ב) פסחים י"ז; מסכת י"ז;
מסכתין ק"ב; ג' ויקרא;
כ"ג; ד' וקדושין כ"ג;
ה) וע"פ חזו"ט; ריבמות
ע"ב; ד"ה ואכריס לר"ס;
ו) דף פ"ב אחר ר"ס;
ז) וקדושין י"ז; וקדושין
כ"ג; ז' ד'.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ועולה רבי'
ואסמכתא בקלמא הוא.
ע"י מנחת פי כ"ב נכסי'
ד"ה דמחמת: בא"ד ב"ב
כ"ה ובהל' ב"מ; קשה ל'
הא כתיב חמיו גם כלה טעל
מחית כרוב וחס מין
כשליש מית גם מדרבנן
טעל טעל דלא דמרומה
קלמא הווי מדרבנן ואלו
דמלא דסנות חמיו' נלתי
מית טעמו ונתייב כשמה
למה דקרי' כרוב חלוינן
כמר שמה דחוק;

מוסף רש"י

ואסורים לורים. כללו
ותיבה ח"ה. והן נכסי
כהן. לקדש כהן את האשה
ולקח דמיתין עבדים
וקרקעות ובהמה עמלה
וע"פ ריבמות ע"ג. אכל מעשר
לא ניתן אלא לחלה וסמיא
ויסבי ואין אשה מתקדשת
כו. וסמך חמיו ר"מ דלמר
מעשר מותין נתיב הוא.
ואפי"ג דקלמא הוא לגבי
חמיו ונכוסים אפי"ה
קמי' ליה (ריבמות ע"ג).
ועלוי"ם באחד ומאה.
אכל כסותא אין עולין אלא
כל החילין אסור לורים
(ריבמות ע"ג). אכל מעשר לורים
כרוב ולא בני אדם ומה
ריבמות ע"ג. ועלוי"ם
דחצית דים. לפי שהשי
עשה שלישי. ודין נתיב
עליו טימחא שני. לסיק
פוטלת את החמיו אם לא
עולין ותיבה ח"ה. ועלוי"ם
רחילת דים אפי"ה. הן
פירות. וסמך דים טימח
הן מדרבנן ופוטלת את
החמיו. אכל מעשר חלוינן
ק"ל (חלוינן ק"ל). כטעל דין
לפירות ח"ה וזו מנסי הוח
ריבמות ע"ג. ועלוי"ם ח"ה
שמיטה. אם נטמא וסמיא
דלורייתא וטעל אינו אכל
בחרמה עד שיעריב שמה.
ביבמות (ע"ג). לוינן
מקדשו (ריבמות ע"ג). טעל
ים חומר כמעשר ואסור
בחרמה (ריבמות ע"ג). מה
שאין כן במעשר. אין
מיתה ואין חמיו ואין אסור
לורים. שהרי כל עמלו נאכל
לורים. וחמיו שמוסיף
כפדיוו לא חריי הכא
בחיובי ב' חיי גינאל. לוינן
בחרמה פרוין. ונכסי
הדיוט נמי לא ה' לקנות זו
עבדים וקרקעות. דלא ניתן
אלא לחלה וסמיא וסביא.
ואין טען רחילת דים שאין
השני פוטל לו עשות שלישי
ואינו טען העריב שמה.
דקדיל טעל ועלה אכל
כמעשר. ומקדלו לוינן לה
ביבמות פרק טעל ותיבה
י"ח. וכל דבר שיש לו
מותרין אפילו באלף לא
בטיל. ואפי"ה דמלורייתא
מה נתיב טעל דמכבי אמר
ר"ס לחמיו. דלמ' חמיו ר"מ
החיל ר"ס לו ממירין לאחר
וזמן לא יאכלנו באסור על
די בטעל וביבמות ע"ג.

ואסורים לורים. כללו יאכלנו. ולאסורין למתניה משום דבעי למתניה מה שאין כן במעשר דלמי' אסור ליה: וכן נכסי כהן. לקדש כהן את האשה משא"כ במעשר. סמך משנה כרבי מאיר דלמר' מעשר ממון גבוה הוא והמקדש בו לא קדש: ועלוי"ם רחילת דים. לפירות שהידים טמאות שניות גזרו כהן רבנן ושני עושה שלישי בחרמה מה שאין כן במעשר שאין הנוטל דיו לפירות הרי זה מגביס הרוח והכי מוקמי' לה בחגיגה כפ' שני (דף י"ח): ועריב שמה. לטומאה דלורייתא משא"כ במעשר דלמר מר טעל ועלה אכל במעשר ומקדלו לוינן לה ביבמות כפרק הערל (דף ע"ד): ועלוי"ם באחד ומאה. לרבינן אחד ומאה לנטל ואין בטעל כרוב משא"כ במעשר דנטיל כרוב ולא בני אדם אחד ומאה. ועל כרחק במעשר שאין לו תקנתא לא כפדיה ולא להעלותו לירושלים קאמר דאי אית ליה תקנתא אמור רבנן דבני שיש לו ממירין לא בטיל והכא כגון שנטמא דלית ליה תקנתא נאכלה ואין זו שיה פרוטה דלאו כ"כ פדייה הוא אם איתא לדחוקיה כו': דלגבי פרומה. פירוש דאסמכתא ככורים (פ"ב מ"א) שניה הלך חשיבותא דיהה קא מני ואילו ולא קולי דיהה שמהא היא עולה ומעשר אינו עולה: לא ס"ד. ללא בטיל כלל אלא דהוי בטיל כרוב מפרש דלית ליה תקנתא לא נאכלה ולא בחילול: דלא פריק. לא פדה מעשר עד הנה שיהו מעות מעשר כדו: ועלוי"ם מעשר. שיה חיי פרוטה: ונלרף. יציאתו אלא המעורב וימרו המעורב וזה מחוללים על פרוטה זו ואסמכתא דיש לו ממירין: דלורייתא ודרבנן לא מטערי. לתפוס פרוטה זו בקדושת מעשר שהמעורב מן החמיו בטל כרוב דמכבי (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דלמרו היכא דיש לו ממירין לא לנטיל הלכך אין אסור מעשר בזה אלא מדרבנן הילכך אין מטערי' עם זה לתפוס פדיוו נמלא שיה חיי פרוטה שהביא נאכל כלל חילול אכל דחוקיה מעות הראשונות כבר נתפסו: ועי"פ. הוי שיה פרוטה דמעשר שני של דמאי הלכות מעט פדיוו דרבנן דמדלורייתא כל אדם נאמן על המעשרות: דלמא אפי' לאסוי ודאי. ואלו נמלא שיה חיי פרוטה שאינו מעורב נאכל כלל חילול: ועי"פ שפי פרוטות. נחושת: ויחלל עליהן מעשר שיה פרוטה ומחלה. ומחלה להאי מעורב על החיך הוי פרוטה ימירא דהיא ליה כדחוקיה: מי סברת שיה פרוטה ומחלה. מעשר: ספספ שפי פרוטות. בקדושה דמנאי החיך לאינטרופי כדדיהו סכר נתפסו: פרוטה ספספ שיה פרוטה. מן המעשר: הוי פרוטה. הותר במעשר: לא ספספ. לפרוטה שניה. וא"ת המעורב בו יעטרף להשלים הדר הוה ליה דלורייתא ודרבנן. ואם נאכל לומר דחוקיה נמי היכי משכחת שיש עודף על ידי מי נתפס משכחת ליה במחלל מעשר כנטל שלם או כשקל או באיסקר שאפי"ה לא היה המעשר שיה אלא שלש פרוטות נתפס כל האיסקר: ועי"פ איסקר שלם. ויחלל עליו מעשר כפחות מדמיו: גזירה דלמא אפי' לאסוי כו' פרוטות. ומעשר בפרוטה ומחלה נמלא שיה חיי פרוטה נאכל כלל חילול הלכך טוב לו שיטעל כרוב: ועי"פ ליה. פרוטה ויאכלנו בירושלים: ועי"פ קס"ד גיש בו שיה פרוטה נמי קאמר: ואפי'

ואסורים לורים. דמ"ס פ"ר"ס. פ"ר"ס. דמשום מעשר קתני לה לאשמעי' דלמי' אסורא ליהא ומיהו במסכת חלה (פ"א מ"ט) לא מצינו לפרשו הכי דמתן התם החלה והביכורים חייבין עליהם מיתה וחומש ואסורים לורים ולא קתני מה שאין כן במעשר וי"ל דמפרש בירושלמי ואסורים לורים אפילו חיי שיעור או דלורייתא או דרבנן דלמיני רבי יוחנן ור"ל כפרק כתרא דיומא (דף ע"ד). ואין לפרש דאסורה לורים אפי' על ידי פדיון דכפרק הערל (ביבמות דף ע"ד). אמר אין לה פדיון שיריהו (פ"ג): ועולה באחד ומאה. כספרי דרש ממקדשו ממנו דתרומה עולה באחד ומאה וערלה וכלאי הכרס באחד ומאהים דמתוך שכלל אסורו כפל עלייתו * ואסמכתא בעלמא הוא דמדלורייתא תרומה וערלה וכלאי הכרס טעלים * כרוב ביבס וכלה כס' כשאר אסורין דכפרק הטוקין (גיטין דף ע"ד): גבי נפלו ונתפסו קאמר והא הכא דמדלורייתא נטעל כרוב וכפ' כל הבשר (חולין דף קטו: וס"ג ד"ה ומה) וכפ' כל שעה (פסחים דף ע"ד): וס"ג לוי' אסור הנאה כבשר חלבל מקי' דערלה ולא דמתן מה לערלה שכן כריכה אכל ומאמין להטעל וכפרק הערל (ביבמות ד' ע"ג). דמשיי מחפ"ז דהוי בחרמה ולא במעשר ולא חשיב אחד ומאה והסם נמי "אמר ר' יוחנן והוא שרבו חולין על החמיו: באחד ומאה. עולין מאסור להיתר ולוקחים מדה אחת ועומים לכהן כדתן במסכת ערלה (פ"ב מ"א) תרומה ותרומת מעשר עולין כק"א ור"ך לורים הערלה וכלאי הכרס כמלמי' ואחד ואין צריך להרים וטעמא דלר"ך להרים טפי בחרמה מבשאר אסורים מפרש בירושלמי משום גזל השנט פירוש כהן: (לע"ל) והן נכסי כהן. שיה ביכורים תנן למה אמרו נכסי כהן ליקח כהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה משא"כ במעשר דמת"ש (מ"ו) אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ממעות מעשר שני ותיבה דכפ' כתרא דמעשר שני (מ"ג) תנן לא נחמי ממנו למת לא לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת משמע הא למי דומיא דמת שרי אלמא שרי ליקח עבדים וי"ל דהיא דכפרק כתרא דמ"ש (מ"ג) אמאי כר' יהודה דלמר' ממון הדיוט הוא אי נמי מרוייה כר' יהודה ונבדלים דוקא שגוף נהנה מהם שרי אכל עבדים אסורים מיתורא דקרא אי נמי מרוייה כר"מ ומן החמיו שרי לקנות כל מיני ומדרבנן הוא דאסור והא דלמר בירושלמי לא נחמי ממנו למת למאי' אי ליקח ארון ותכריכים הא למי נחמי בממיה אלא לסיכה היא דרשה אסמכתא בעלמא היא למאי דאסירא מדרבנן ומוקי לה כסביה אכל אחת הוא דלמא למעוטי ארון ותכריכים כדתן בשליה פירקין דמעשר שני והא דלמר פרק הערל (ביבמות דף ע"ד). וס"ג מנין למעשר שני שנטמא שמותר לטון ממנו שנאמר לא נחמי איזהו דבר ששעה לחיים כו' ואימא לארון ותכריכים ה"פ להא לחודיה אכל סיכה אסורה שמזערו בטומאה הוי כמו אכילה ומשני ממנו מגופו של מעשר משמע [ועי"פ חזו"ט; ריבמות ע"ג. ד"ה נכסי']:

ובעונין רחיצת ידים. אפילו למגע דאילו נמגע דלמיני רבי יוחנן ור"ל כפרק כתרא דיומא (דף ע"ד). ואין לפרש דאסורה לורים אפי' על ידי פדיון דכפרק הערל (ביבמות דף ע"ד). אמר אין לה פדיון שיריהו (פ"ג): ועולה באחד ומאה. כספרי דרש ממקדשו ממנו דתרומה עולה באחד ומאה וערלה וכלאי הכרס באחד ומאהים דמתוך שכלל אסורו כפל עלייתו * ואסמכתא בעלמא הוא דמדלורייתא תרומה וערלה וכלאי הכרס טעלים * כרוב ביבס וכלה כס' כשאר אסורין דכפרק הטוקין (גיטין דף ע"ד): גבי נפלו ונתפסו קאמר והא הכא דמדלורייתא נטעל כרוב וכפ' כל הבשר (חולין דף קטו: וס"ג ד"ה ומה) וכפ' כל שעה (פסחים דף ע"ד): וס"ג לוי' אסור הנאה כבשר חלבל מקי' דערלה ולא דמתן מה לערלה שכן כריכה אכל ומאמין להטעל וכפרק הערל (ביבמות ד' ע"ג). דמשיי מחפ"ז דהוי בחרמה ולא במעשר ולא חשיב אחד ומאה והסם נמי "אמר ר' יוחנן והוא שרבו חולין על החמיו: באחד ומאה. עולין מאסור להיתר ולוקחים מדה אחת ועומים לכהן כדתן במסכת ערלה (פ"ב מ"א) תרומה ותרומת מעשר עולין כק"א ור"ך לורים הערלה וכלאי הכרס כמלמי' ואחד ואין צריך להרים וטעמא דלר"ך להרים טפי בחרמה מבשאר אסורים מפרש בירושלמי משום גזל השנט פירוש כהן: (לע"ל) והן נכסי כהן. שיה ביכורים תנן למה אמרו נכסי כהן ליקח כהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה משא"כ במעשר דמת"ש (מ"ו) אין לוקחין עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ממעות מעשר שני ותיבה דכפ' כתרא דמעשר שני (מ"ג) תנן לא נחמי ממנו למת לא לקחתי ממנו ארון ותכריכים למת משמע הא למי דומיא דמת שרי אלמא שרי ליקח עבדים וי"ל דהיא דכפרק כתרא דמ"ש (מ"ג) אמאי כר' יהודה דלמר' ממון הדיוט הוא אי נמי מרוייה כר' יהודה ונבדלים דוקא שגוף נהנה מהם שרי אכל עבדים אסורים מיתורא דקרא אי נמי מרוייה כר"מ ומן החמיו שרי לקנות כל מיני ומדרבנן הוא דאסור והא דלמר בירושלמי לא נחמי ממנו למת למאי' אי ליקח ארון ותכריכים הא למי נחמי בממיה אלא לסיכה היא דרשה אסמכתא בעלמא היא למאי דאסירא מדרבנן ומוקי לה כסביה אכל אחת הוא דלמא למעוטי ארון ותכריכים כדתן בשליה פירקין דמעשר שני והא דלמר פרק הערל (ביבמות דף ע"ד). וס"ג מנין למעשר שני שנטמא שמותר לטון ממנו שנאמר לא נחמי איזהו דבר ששעה לחיים כו' ואימא לארון ותכריכים ה"פ להא לחודיה אכל סיכה אסורה שמזערו בטומאה הוי כמו אכילה ומשני ממנו מגופו של מעשר משמע [ועי"פ חזו"ט; ריבמות ע"ג. ד"ה נכסי']:

א) מ"י פ"ו מהל'
תרומות הל' ב' פ"ד
מהל' ביטורים הל' טו
[ופט"ו מהל' מאללת
אסורות הל' ג']:
ב) מ"י פ"ד מהל'
ביטורים הל' ד'
ג) מ"י פ"ג מהל'
תרומות הל' א' ופ"ד
מהל' ביטורים הל' טו:
ג) ד' מ"י פ"א מהל'
תרומות הל' א' [ופט'
מהל' אבות הוותואות
הל' ח']:
ג) ה' מ"י פ"ו מהל'
תרומות הל' ב' ופ"ו
מהל' מעשר שני הל' א':
ג) ו' מ"י פ"ג מהל'
מעשר שני הל' א' [ו
הל' ח' והל' ב' ופ"ו ע"ס
הל' א']:
ג) ו' מ"י פ"א מהל' י"ט
הל' ב' ופ"ט מהל'
מאללת אסורות הל' ט'
טו"ש"ע י"ד פ"י ק"ב פ"י
הל' א':
ג) ח' ט' מ"י פ"ו מהל'
ה' ח' ט' מ"י פ"ב ע"ס הל' ח'
ופ"ג הל' ב' ופ"ו ע"ס
פ"ט ק"ל [טו"ש"ע י"ד פ"י
ש"ל ע"פ קלמ']:

מי הוי מזהב לאתשולי עלה אי נמי שנתנה לכהן שאינו יכול לשאלו עליה עוד שאינה נכשומי: דלמא אתי אלתויי ודאי. וא"ת כהקומן רבה (מנחות דף לא). קאמר רבי שמעון שזרי פסם אחת נתעבר לי טעל בחולין ואמר לי רבי טרפון לך וקח כשוק ועשר עליו ולא קרינן דלמא אתי ללתויי ודאי וי"ל דהתם ליכא למגור דלקח אתי ללתויי ודאי ידע שפיר דאין מפרשינן מן החיוב על הפטור אבל סמך לא חסיק אתשומיה דלא מטערי דלורייתא ודרבנן: דלמא אתי אלתויי פרושות. וא"ת והא דתנן (מ"ש פ"ב מ"א) הפטור סמך ממעות מ"ש אלמא מחללין מעשר על פרוטות וא"כ ללמס שיה מעשר לפרוטות שלמות וא"כ אמו פחות מעשר פרוטה אכל כלל חילול וי"ל דמיימי איסקר כדדיהו וא"ת דלמא מיימי פרוטות לבד כדגור הכא וי"ל דהתם לא טעי ידע דלמי פרוטה לא תפסה אכל הכא טעי דלא מסוק אדעמיה דלורייתא ודרבנן לא מטערי: ליהדר ויעי"פ ליה. לעיל גבי אין בו שיה פרוטה לא פריך הכי דלמי ברחוק מירושלים הרבה ומקרי כהני אין לו ממירין אכל הכא דקתני משנכנס לירושלים ויאל משמע אפי' לא יאל אלא פסיעה אחת ואמאי ולעי"פיה: כרבי

דלורייתא ודרבנן לא מטערי. לתפוס פרוטה זו בקדושת מעשר שהמעורב מן החמיו בטל כרוב דמכבי (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דלמרו היכא דיש לו ממירין לא לנטיל הלכך אין אסור מעשר בזה אלא מדרבנן הילכך אין מטערי' עם זה לתפוס פדיוו נמלא שיה חיי פרוטה שהביא נאכל כלל חילול אכל דחוקיה מעות הראשונות כבר נתפסו: ועי"פ. הוי שיה פרוטה דמעשר שני של דמאי הלכות מעט פדיוו דרבנן דמדלורייתא כל אדם נאמן על המעשרות: דלמא אפי' לאסוי ודאי. ואלו נמלא שיה חיי פרוטה שאינו מעורב נאכל כלל חילול: ועי"פ שפי פרוטות. נחושת: ויחלל עליהן מעשר שיה פרוטה ומחלה. ומחלה להאי מעורב על החיך הוי פרוטה ימירא דהיא ליה כדחוקיה: מי סברת שיה פרוטה ומחלה. מעשר: ספספ שפי פרוטות. בקדושה דמנאי החיך לאינטרופי כדדיהו סכר נתפסו: פרוטה ספספ שיה פרוטה. מן המעשר: הוי פרוטה. הותר במעשר: לא ספספ. לפרוטה שניה. וא"ת המעורב בו יעטרף להשלים הדר הוה ליה דלורייתא ודרבנן. ואם נאכל לומר דחוקיה נמי היכי משכחת שיש עודף על ידי מי נתפס משכחת ליה במחלל מעשר כנטל שלם או כשקל או באיסקר שאפי"ה לא היה המעשר שיה אלא שלש פרוטות נתפס כל האיסקר: ועי"פ איסקר שלם. ויחלל עליו מעשר כפחות מדמיו: גזירה דלמא אפי' לאסוי כו' פרוטות. ומעשר בפרוטה ומחלה נמלא שיה חיי פרוטה נאכל כלל חילול הלכך טוב לו שיטעל כרוב: ועי"פ ליה. פרוטה ויאכלנו בירושלים: ועי"פ קס"ד גיש בו שיה פרוטה נמי קאמר: ואפי'

א) מ"י פ"ו מהל'
תרומות הל' ב' פ"ד
מהל' ביטורים הל' טו
[ופט"ו מהל' מאללת
אסורות הל' ג']:
ב) מ"י פ"ד מהל'
ביטורים הל' ד'
ג) מ"י פ"ג מהל'
תרומות הל' א' ופ"ד
מהל' ביטורים הל' טו:
ג) ד' מ"י פ"א מהל'
תרומות הל' א' [ופט'
מהל' אבות הוותואות
הל' ח']:
ג) ה' מ"י פ"ו מהל'
תרומות הל' ב' ופ"ו
מהל' מעשר שני הל' א':
ג) ו' מ"י פ"ג מהל'
מעשר שני הל' א' [ו
הל' ח' והל' ב' ופ"ו ע"ס
הל' א']:
ג) ו' מ"י פ"א מהל' י"ט
הל' ב' ופ"ט מהל'
מאללת אסורות הל' ט'
טו"ש"ע י"ד פ"י ק"ב פ"י
הל' א':
ג) ח' ט' מ"י פ"ו מהל'
ה' ח' ט' מ"י פ"ב ע"ס הל' ח'
ופ"ג הל' ב' ופ"ו ע"ס
פ"ט ק"ל [טו"ש"ע י"ד פ"י
ש"ל ע"פ קלמ']: